

Jednotlivé studie našich a zahraničních autorů uvedeného projektu se zamýšlejí v širších filozofických, sociologických, psychologických a pedagogických kontextech nad autoritou jako určitým paradigmatem, který může významně ovlivňovat rozvoj lidského jedince. Mnozí z autorů dílčích statí se pokoušeli hledat souvislosti mezi autoritou a výchovou. Na základě zkušenosti lze zobecnit, že tyto souvislosti je možné sledovat zejména ve třech následujících rovinách: *makrosociální* (zahrnuje především vztah autority a výchovy ve společnosti, vyplývající ze vztahů norem a hodnot rodiny, školy a společnosti v tom nejširším kontextu); *mikrosociální* či *interindividuální* (tematicky jde převážně o hodnoty, normy jednání, pravidla a zásady, které jsou určovány například rodinným životem nebo interakčním schématem ve škole) a *intraindividuální* (směřuje ke zkoumání toho, jakým způsobem se jednající subjekty učí normám a hodnotovým orientacím od druhých,

jakými prostředky jsou nejvíce ovlivňováni, jak je určován vývoj osobnosti, charakteru nebo individuálního jednání).

Výstupy z konference i sborník poukázaly na celý komplex systematicky a logicky navazujících odborných témat. Zdaleka však nemohly postihnout celé rozsáhlé spektrum vazeb a vrstev soudobých úvah ve vztahu k otázkám autority v prostředí rodiny a školy. Nicméně byly představeny odborné i širší veřejnosti oblasti, které jsou společensky významné, které sama výchovná praxe velmi ostře pociťuje, které však zůstávaly spíše v pozadí teoretického zájmu pedagogiky. Byly rovněž naznačeny cesty, které postupně přispívají k potřebné syntéze výsledků badatelských aktivit různě orientovaných specialistů. Otevírají se tak i další otázky, které budou vyžadovat neustálou pozornost odborníků u nás i v zahraničí (teoretiků, praktiků i výzkumníků).

(Alena Vališová)

VZDĚLÁVÁNÍ K AKTIVNÍMU OBČANSTVÍ A EVROPANSTVÍ AKTIVNÍ PODPOROU VZDĚLAVATELŮ DOSPĚLÝCH

V prosinci uplynulého roku se v irském hlavním městě Dublinu konala schůzka výkonného výboru projektu *EUROPEAN PUZZLE: From Local and National towards European Citizenship (EVROPSKÉ PUZZLE: Od místního a národního směrem k Evropskému občanství)*, který je součástí programu SOCRATES (podprogram GRUNDTVIG 2).

Základním cílem uvedeného projektu je zprostředkovat ty nejlepší a v regionálním a národním kontextu nejosvědčenější metody a formy vzdělávání dospělých k aktivnímu občanství („*best practices in active citizenship education*“) také dalším vzdělavatelům dospělých a vytvořit tak základ evropské platformy podpůrných didaktických nástrojů. Dalším cílem je potom vytvořit možnost k otevření širší diskuse nejen mezi vzdělavateli dospělých, ale také o dalších

otázkách, spojených s touto složkou celoživotního vzdělávání, ke kterým patří například: cíle a obsahy vzdělávání k aktivnímu občanství u dětí, dospívajících i dospělých občanů; potřeby různých cílových skupin začleněných do tohoto typu vzdělávání; role státu, institucí/organizací, místních společenství a jednotlivých občanů v podpoře aktivního občanství; podpora neformálního a informálního učení se „být aktivním občanem“.

Účastníci schůzky (koordinátoři partnerských organizací) se v průběhu pětidenního setkání věnovali nejen metodice organizace a konkretizaci způsobů, jakými dosáhnout základního cíle projektu, ale snažili se najít rovněž odpovědi na některé další klíčové otázky, týkající se samotného významu (chápání) pojmu vzdělávání dospělých k aktivnímu občanství

v zemích, účastnících se projektu (Irsko, Polsko, Německo a Česká republika¹⁾), jeho obsahů a dalších klíčových témat, která jsou spojená především se vzděláváním dospělých ze sociálně či ekonomicky znevýhodněných skupin. Především v posledně uvedené oblasti se vzdělávání k aktivnímu občanství dotýká také dalšího (zejména neformálního a informálního) vzdělávání ostatní dospělé populace v otázkách sociální inkluze a v projevované aktivní podpoře diverzity (nejen multikulturní, ale také věkové, genderové apod.).

Z jednání výkonného výboru rovněž vyplynuly některé společné „znaky“ vzdělávání k aktivnímu občanství, mezi které patří nejenom zatím nízká míra porozumění tomuto typu vzdělávání ze strany většinové populace (a s výjimkou Irska rovněž malá podpora či aktivita představitelů veřejné správy), ale také například nejednotné vymezení samotného obsahu pojmu vzdělávání k aktivnímu občanství (pozn.: v České republice se dokonce používá spíše

pojem občanské vzdělávání bez přívlastku) a z toho plynoucí různorodost cílových skupin i poskytovatelů vzdělávání. K těm patří dobrovolníci, na něž se spoléhají a obracejí především v Německu či Polsku, nebo pracovníci neziskových organizací, případně profesionálové ve vzdělávání dospělých – andragogové či tutoři dospělých, typičtí pro Irsko.

Právě na vzdělavatele dospělých k aktivnímu občanství, jako na specifickou cílovou skupinu, se obrací uvedený projekt, který jim přináší jedinečnou šanci získat zkušenosti s uplatňováním různých metod a forem vzdělávání k aktivnímu občanství nejen v jejich vlastním regionu a zemi, ale také v rozšířeném evropském kontextu, a to buď přímo na připravovaných seminářích a workshopech organizovaných v rámci projektu „*European Puzzle*“, nebo následně prostřednictvím zkušeností sdílených a rozšiřovaných na internetových stránkách organizací účastnících se projektu a v připravovaném „průvodci“ vzděláváním dospělých k aktivnímu občanství, který bude dalším výstupem z projektu. První příležitosti k setkání měli mít vzdělavatelé dospělých k aktivnímu občanství na třídním semináři a workshopech připravených pro ně účastníky projektu v březnu tohoto roku v Mnichově. Na programu nadcházejícího setkání budou jak teoretičtější pojaté vstupy zabývající se historickým vývojem, dosud zpracovanými tématy a trendy vzdělávání k aktivnímu občanství, tak na něm především dojde ke zprostředkování a sdílení nejlepších zkušeností praktiků v této oblasti ze zemí účastnících se projektu.

(Michaela Tureckiová)

¹⁾ Mezinárodním koordinátorem projektu je Univerzita v Dublinu, konkrétně její Centrum vzdělávání dospělých (UCD – Adult Education Centre), partnery projektu jsou dále Centrum profesního vzdělávání – Středisko vzdělávání dospělých (Co Donegal VEC – Adult Education Service) v irském Donegalu, Mnichovská lidová škola – Akademie vzdělávání dospělých (Münchnere Volkshochschule GmbH, Akademie für Erwachsenenbildung), Centrum občanského vzdělávání (Centrum Edukacji Obywatelskiej) ve Varšavě a pražská Filozofická fakulta UK – katedra andragogiky a personálního řízení.

